

ler end dem, der er generelt for en virksomheds ledelse, en virksomheds drift og investeringer i Danmark.

Det er vores begrundelse for ikke at kunne stemme for forslagene her.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):
Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Aage Frandsen.

Aage Frandsen (SF):

Det kommer naturligvis ikke bag på mig, at tilslutningen til forslagene var begrænset. Hvis der havde været fuld tilslutning til, var jeg klar over, at jeg havde formuleret mig forkert.

Det, som debatten har vist, er, at der er nogle meget principielle modsætninger i de her spørgsmål. Der er for det første den modsætning, om man er tilhænger af en solidarisk ordning eller en individuel ordning. Der er det klart, at nogle partier har sagt, at de er tilhængere af en individuel ordning, hvor man har lov til at placere sine penge, som man vil. Man er ikke solidarisk med de andre. Man laver sine investeringer, som man vil, og så håber man på, at det går godt, og hvordan de andre klarer sig, kommer ikke mig ved. Det er en individuel eller individualistisk ordning.

Så er der den solidariske ordning, som vi kender i øjeblikket, som ligger i både ATP og LD. Solidarisk i den forstand, at vi er sammen, og er der gevinst, får vi den også i fællesskab.

Dér er der så også et andet diskussionstema, det er spørgsmålet om demokrati. Alle går ind for demokrati. Det, vi har i øjeblikket, er et meget, meget indirekte demokrati. Det er så indirekte, at jeg i hvert fald som medlem af ATP eller kontohaver i LD ikke føler, at jeg er en del af det. Det må jeg indrømme. Jeg ved ikke, om andre her i salen føler, at det er deres ATP, at det er deres LD.

Nu er der selvfølgelig nogle her i salen, som ikke er med i LD af gode historiske grunde, men vi, der er det, tror jeg ikke føler noget specielt i forhold til Lønmodtagernes Dyrtsfond. Men der er altså spørgsmålet om demokrati i denne forbindelse: direkte eller indirekte. Vi er tilhængere af så meget direkte demokrati som muligt. De, der er tilhængere af det individualistiske, argumenterer jo også somme tider for noget demokrati. Vi hørte det ikke i dag, men vi hører det ellers sommetider, at man siger, at den måde, som man udøver sit demokrati på, er, at man stemmer ved at flytte pengene. Og

man kan sige, at man har et demokrati, hvor man stemmer med hovedet. Man stemmer, bruger sit hoved, stemmer med stemmesedlen, deltagere i debatter. Den anden form er, at man stemmer med fødderne, man flytter rundt, hvor det passer ind.

Så der er altså nogle principielle diskussioner omkring både det solidariske og det individualistiske og omkring det demokratiske, og dér skiller vandene herinde, og jeg er sådan set kun godt tilfreds med, at man kan se, at der er forskel på os. Det er selvfølgelig beklageligt for mit vedkommende, at vi så er de færreste, men det er jo også en del af demokratiets væsen.

Så vil jeg godt knytte en bemærkning an til det dér med: Hvorfor skal vi overhovedet lave noget med det her? Er det ikke arbejdsmarkedets parter? Det var arbejdsministeren, der var inde på det, og jeg ved ikke, om arbejdsministeren selv følte, at arbejdsministeren havde en central pointe.

ATP er vedtaget ved lov. LD er vedtaget ved lov. Og man har så fra Folketingets side sådan jævnlig ladet parterne, når det drejer sig om ATP, have indflydelse på ændringerne. Men jeg kan betro arbejdsministeren, at på et tidspunkt i danmarkshistorien, i slutningen af 1980'erne, fremsatte Socialdemokratiet forslag, som vedrørte placeringsregler, både vedrørende ATP og LD. Da var Socialdemokratiet godt nok i opposition, og regeringen – på det tidspunkt en borgerlig regering – hånedes Socialdemokraterne for, at man nu gik ind og blandede sig, men det gjorde Socialdemokratiet alligevel, for det betyder jo ikke, at man overhovedet ikke må røre det, som vedrører arbejdsmarkedets parter.

Der er sandelig forskel på, om det er overenskomstmæssige forhold, som man skal aftale arbejdsmarkedets parter imellem, eller det er f.eks. arbejdsmiljø; det bestemmer vi da også herinde, og det gælder altså også ATP. Så det har jeg slet ikke problemer med, og det tror jeg også arbejdsministeren forventede at jeg ikke ville have problemer med. Så vi bestemmer over det, der er lovgivning, også over de demokratiske spilleregler, fordi det er os, der i sin tid fastlagde dem – os i betydningen Folketinget.

Så er der spørgsmålet om, hvad det er for nogle kriterier, der skal ligge til grund, og så siger flere ordførere: Jamen man kan jo gøre alt det dér, man kan sagtens være økologisk. Man kan sagtens anlægge etiske principper. Ja, det kan man godt, sådan lidt, fordi det, der er det helt centrale i den gældende lovgivning, både